Valtioneuvoston huoltovarmuusselonteko eduskunnalle

Tarkastusvaliokunta 25.10.2022

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Huoltovarmuusselonteon valmistelun tavoitteet ja lähtökohdat

Ensimmäisen huoltovarmuusselonteon tavoite

- Linjata parlamentaarisen valmistelun kautta keskeiset strategiset linjaukset pidemmällä tähtäyksellä. Selonteko ei vastaa akuutteihin kriiseihin eikä operatiivisiin kysymyksiin.

Huoltovarmuuden toimintamalli on perusteiltaan toimiva, mutta

- Päivitettävä vastaamaan muuttuneeseen toimintaympäristöön ja uudenlaisiin uhkiin.

- Selonteon kehittämislinjausten toimeenpanolla varmistetaan huoltovarmuuden riittävä taso ja toimintakyky osana yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta.

Huoltovarmuusselonteon valmistelun tavoitteet ja lähtökohdat

Toimintaympäristön nopeat muutokset haastavat

- Pitkäjänteinen seuranta ja ajankohtaiset uhat: ilmastonmuutos, digitalisaatio, kyberturvallisuus ja hybridiuhat.
- Pohjoismaisen ja EU:n huoltovarmuusyhteistyön tiivistyminen
- Valtioneuvoston ajankohtaisselonteko (VNS1/2022vp) turvallisuusympäristön muutoksesta käsittelee erikseen Venäjän Ukrainaan kohdistuvan hyökkäyssodan vaikutuksia ja Nato-jäsenyyden hakemista.

Huoltovarmuusmallin kehittämisen lisäksi kansalaisvarautuminen on keskeistä.

Selonteon ohjaus- ja valmistelumalli

Parlamentaarinen seurantaryhmä
pj. ministeri Haatainen

Johtoryhmä
pj. kansliapäällikkö Luoma/TEM

Käsitelty muun muassa
hallituksen iltakoulussa, varautumisen ministerityöryhmässä, kansliapäällikkökokouksessa ja huoltovarmuuden yhteistyöryhmässä.

Neljä valmistelutyöpajaa:
1. Huoltovarmuusorganisaation sektorit ja poolit
2. Huoltovarmuusneuvosto ja huoltovarmuuden yhteistyöryhmä
3. Parlamentaarinen seurantaryhmä
4. Keskeiset sidosryhmät ja huoltovarmuustoimintaan osallistuvat yritykset

Laaja lausuntokierros,
lähes 100 lausuntoa

Selonteon keskeiset linjausehdotukset (1/4)

1. Huoltovarmuuden taloudelliset resurssit

- Säilytetään valtion budjettitalouden ulkopuolinen Huoltovarmuusrahasto. Turvataan rahaston kantokyky - mitoitettava vastaamaan toimintaympäristön muutoksia.
- Rahaston hallinnoinnin ja ohjauksen toimintaperiaatteiden tarkastelu kantokyvyn turvaamiseksi.
- Rahastosta ei pääsääntöisesti tulisi rahoittaa sektoriministeriöiden vastuulle kuuluvia normaaliajan pitkäkestoisia huoltovarmuustoimintoja, jotka voidaan rahoittaa valtion talousarviosta vastuuministeriön pääluokasta. Rahaston rahoituksen yleisten kriteereiden oltava avoimia.

Selonteon keskeiset linjausehdotukset (2/4)

2. Huoltovarmuussääntelyn ajantasaistaminen

- Käynnistetään huoltovarmuuslainsäädännön muutostarpeiden tarkastelu. Liityntä kriittisten toimijoiden häiriönsietokykyä koskevan ns. CER direktiivin täytäntöönpanon ja valmiuslain uudistamishankkeen kanssa.

- Kriittisen infrastruktuurin varautumistoimien tavoitteet, kriittisiä toimintoja ylläpitävien toimijoiden varautumisen vähimmäistasot sekä toimien yhteensovitus valtioneuvostotasolla on määriteltävä vastaamaan muuttuneen toimintaympäristön vaatimuksia.

- Selvitetään tarve ja mahdollisuudet uudistaa julkisten hankintojen sääntelyä EU-sääntelyn puitteissa siten, että huoltovarmuustarpeet tulevat huomioiduiksi.

Selonteon keskeiset linjausehdotukset (3/4)

3.Sektorikohtainen varautumisen ja yhteistyön kehittäminen sekä osaamisen varmistaminen

- Jokainen ministeriö vastaa varautumisesta ja sen kehittämisestä omalla hallinnonalallaan. Sektorikohtaisten vastuiden on oltava selkeitä. Tiivistetään eri sektoreiden varautumistoimenpiteiden yhteensovittamista. Kehitetään poikkihallinnollista yhteistyötä; kriisivarautumiseen ja kriiseihin liittyvään harjoitteluun on sisällyttävä myös yhteistoimintaa koskevat rakenteet ja niissä tapahtuvan toiminnan ja päätöksenteon järjestäminen.

- Kehitetään valtioneuvoston päätöstä huoltovarmuuden tavoitteista (1048/2018) sekä sen seurantaa ja vaikuttavuuden arviointia.

- Määriteltävä huoltovarmuuden kannalta kriittisen osaamisen tarpeet ja se, miten tarpeisiin vastataan riittävällä ennakoinnilla ja koulutus- ja työvoimapoliittisilla toimenpiteillä.

Selonteon keskeiset linjausehdotukset (4/4)

4. Verkostomallin kehittäminen sekä jatkuvan yhteiskunnallisen vuoropuhelun tarve

- Julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyön verkostomallia kehitetään edelleen ja vahvistetaan vastaamaan nopeasti muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksia. Kehittämistyössä huomioidaan kansainvälisen yhteistyön vaatimukset.

- Varmistetaan säännöllinen parlamentaarinen vuoropuhelu. Huoltovarmuusselonteko päivitetään säännöllisin väliajoin.

Mitä seuraavaksi tapahtuu?

- Selonteon eduskuntakäsittelyn pohjalta eduskunnan linjaukset jatkotyölle.
- Huoltovarmuuden tavoitteista annetun valtioneuvoston päätöksen päivitystyö käynnistetään.
- Ministeriöiden välisen yhteistyön kehittämistä jatketaan muun muassa huoltovarmuuden yhteistyöryhmässä.
- Huoltovarmuuslainsäädännön ajantasaistamishankkeen linjaaminen seuraavassa hallitusohjelmassa.
- Selonteossa säännöllinen päivittäminen. Seuraava selonteko annettaneen vuonna 2027 alkavalla hallituskaudella.
- Selonteon eduskuntakäsittelyn jälkeen järjestetään huoltovarmuusseminaari talvella 2022-2023.

Kiitos!

Lisätietoja

eeva.vahtera@gov.fi

henri.backman@gov.fi

pertti.hamalainen@gov.fi

https://tem.fi/hanke?tunnus=TEM087:00/2021